

DOI: 10.32347/2786-7269.2026.16.210-220

УДК 711.3

Трач Р.М.,

Roman.M.Trach@lpnu.ua, ORCID: 0009-0009-4114-8603,

Національний університет “Львівська політехніка”

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОСТОРОВО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕЛИЩНИХ ГРОМАДСЬКИХ ЦЕНТРІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗАРУБІЖНИХ ПІДХОДІВ: ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Громадські центри, у сучасних наукових дослідженнях, розглядаються як багатофункціональні осередки соціальної взаємодії, просторової ідентичності та адаптивні активності громади у різні пори року, та час доби, що особливо актуально в умовах децентралізації та трансформації системи місцевого самоврядування. У цій статті, окреслюються основні виклики просторово-планувальної організації територій селищних громадських центрів, й тенденції їх вирішення використовуючи провідні Європейські та Американські концепції як теоретичну базу для аналізу громадських просторів і центрів у малих містах і селищах України.

Ключові слова: селищні громадські центри; просторове планування; просторово-планувальна організація; децентралізація; багатофункціональні осередки; community life; community hubs; third place; міська морфологія; соціальна інфраструктура; соціальна взаємодія; публічний простір.

Постановка проблеми. Просторово-планувальна організація територій громадських центрів селищних територіальних громад України формувалася переважно в межах нормативно-містобудівної парадигми, орієнтованої на функціональне зонування та ієрархічне розміщення громадських об'єктів [28]. У межах такого підходу громадський центр розглядався передусім як сукупність інституційних будівель, а не як цілісна просторово-соціальна система [26]. У результаті в більшості селищ сформувалися планувальні структури з розосередженим розміщенням громадських установ та лінійною організацією центрів уздовж головних транспортних магістралей [21].

Відсутність чітко окресленого просторового ядра громадського центру негативно впливає на формування регулярної соціальної взаємодії та повсякденного використання публічного простору [19]. Зазначені просторові моделі суперечать сучасним підходам до формування життєздатних публічних середовищ, у яких першочергове значення мають людський масштаб, пішохідна доступність і різноманітність сценаріїв використання [4].

У сучасних закордонних дослідженнях громадські центри інтерпретуються як елементи соціальної інфраструктури, здатні підтримувати community life та сприяти розвитку соціального капіталу громади [5]. Саме просторові характеристики території — структура маршрутів, взаємозв'язок функцій і якість відкритих просторів — розглядаються як ключова передумова активного публічного життя [6].

Незважаючи на впровадження реформи децентралізації та зростання ролі селищних громад у системі місцевого самоврядування, просторово-планувальні підходи до формування громадських центрів залишаються інерційними та малочутливими до сучасних теоретичних напрацювань [30]. У більшості випадків інтеграція зарубіжного досвіду обмежується фрагментарним запозиченням окремих архітектурних або благоустроєвих рішень без системного переосмислення просторової структури центру [20].

Аналіз наукових джерел засвідчує, що питання просторово-планувальної організації саме селищних громадських центрів України досі не отримало належного теоретико-методологічного узагальнення [23]. Зокрема, недостатньо досліджено можливості адаптації концепцій social infrastructure та community hubs до умов селищних територіальних громад з урахуванням їх масштабу, морфології та нормативних обмежень [7].

У міжнародному науковому дискурсі громадські центри дедалі частіше розглядаються не як окремі об'єкти, а як просторові платформи соціальної взаємодії, що формують умови для неформальної комунікації та повсякденного користування [3]. Ключовою в цьому контексті є концепція third place, запропонована Р. Ольденбургом у праці The Great Good Place, яка визначає громадський центр як місце регулярної соціальної присутності поза межами житла й роботи [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сучасні підходи до формування громадських центрів спираються на розробки закордонних теоретиків публічного простору та соціальної взаємодії. Значний вплив на осмислення громадського центру як простору повсякденної соціальної активності мали праці R. Oldenburg [2], у яких сформульовано концепцію «third place», а також дослідження J. Jacobs [3], де публічний простір розглядається як активна соціальна структура, що формується через різноманітність функцій і сценаріїв користування.

Питання просторової організації публічних середовищ з позицій людського масштабу та якості соціальної взаємодії розкриті у працях J. Gehl [4], який обґрунтовує необхідність формування компактних, пішохідно доступних і соціально насичених громадських просторів. Подальший розвиток цих ідей пов'язаний із концепцією соціальної інфраструктури, представленою в

роботах Е. Klinenberg [5] та А. Latham [6], де громадські центри розглядаються як ключові елементи просторової підтримки community life та чинники соціальної стійкості громад.

Окремий напрям сучасних досліджень становлять праці, присвячені community hubs як багатофункціональним осередкам інтеграції соціальних, культурних, освітніх і адміністративних функцій [7, 17]. Зокрема, в аналітичному огляді Schools as Community Hubs [17] громадський центр інтерпретується як просторово організована система сервісів і публічних просторів, здатна забезпечувати повсякденну активність громади та формувати сталі соціальні зв'язки.

У вітчизняних наукових дослідженнях проблематика громадських центрів розглядається переважно в контексті планувальної структури поселень і розвитку громадської забудови. Значний внесок у дослідження просторової організації сільських і селищних поселень зробили О. Сільник [19, 20], Л. Гнесь [21], Л. Чижевська [22], які акцентують увагу на фрагментарності громадських центрів, лінійному характері розміщення громадських об'єктів та відсутності чітко сформованого просторового ядра. Сучасні підходи до тлумачення поняття «громадський центр» у вітчизняному контексті представлені в роботах Р. Савченка [23], де здійснюється спроба розширення традиційного розуміння громадського центру за рахунок соціальної та просторово-композиційної складової.

Містобудівні аспекти розвитку громадських центрів і територіального планування узагальнено у фахових публікаціях українських містобудівників та збірниках наукових праць КНУБА [24–26, 29], у яких висвітлюються проблеми формування планувальних осей, структурних елементів населених пунктів, а також трансформації громадської забудови в умовах сучасних соціально-економічних змін.

Загалом аналіз останніх досліджень засвідчує, що, попри наявність ґрунтовної закордонної теоретичної бази та окремих фундаментальних вітчизняних напрацювань, питання просторово-планувальної організації територій саме селищних громадських центрів України залишаються недостатньо систематизованими. Зокрема, малодослідженою є проблема адаптації концепцій соціальної інфраструктури та community hubs до умов українських селищних територіальних громад з урахуванням їх масштабу, планувальної морфології та чинного нормативного середовища [28, 30], що й визначає наукову нішу даного дослідження.

Метою публікації є окреслення основних проблем та сучасних тенденцій просторово-планувальної організації територій селищних громадських центрів, а також обґрунтування напрямів інтеграції сучасних закордонних теоретичних

підходів до формування громадських центрів у практику просторового планування територіальних громад України.

Виклад основного матеріалу. Селищні громадські центри в Україні сьогодні опинилися в ситуації структурної невідповідності між новою суспільною роллю та застарілою просторовою організацією. Унаслідок децентралізаційних змін громадський центр в межах територіальної громади фактично трансформувався у вузол концентрації управлінських, сервісних, культурних, освітніх і комунікаційних функцій [28, 30]. Водночас більшість селищних центрів сформовані за логікою попередніх містобудівних підходів: вони не проєктувалися як цілісні публічні середовища, а склалися з окремих інституцій, що співіснували поруч, але рідко утворювали єдине просторове ядро з повсякденною активністю [19, 21]. Відтак проблема полягає не стільки у недостатності благоустрою чи браку сучасної архітектури, скільки у первинній організації території — у способі, яким громадський центр функціонує як система просторів, маршрутів і точок тяжіння для різних груп населення [12].

Наявну ситуацію в більшості українських селищ доцільно описувати через типові морфологічні моделі громадського центру, кожна з яких породжує власні просторові конфлікти [12, 22]. Найпоширенішою є лінійна модель, за якої ключові громадські функції розміщуються вздовж головної вулиці або регіональної траси: адміністрація, школа, будинок культури, заклади торгівлі, зупинки громадського транспорту, інколи амбулаторія чи ЦНАП [19]. Така структура забезпечує візуальну доступність із транспортної магістралі, проте не формує цілісного пішохідного ядра, де могло б концентруватися громадське життя; простір між об'єктами залишається транзитним і підпорядкованим автомобільному руху, а не сценаріям перебування [4].

Друга поширена модель — розосереджена — характерна для селищ із фрагментованою або історично неоднорідною забудовою, де громадські об'єкти розміщені у різних частинах населеного пункту [21, 22]. Таке просторове розпорощення знижує інтенсивність пішохідної взаємодії, ускладнює зв'язування сервісних функцій і сприяє сприйняттю центру радше як адміністративної категорії, ніж як реально відчутної та використовуваної території спільного життя [10].

Третя модель — площинна — формально передбачає наявність центрального майдану або площі, однак на практиці такі простори часто функціонують як транспортні розв'язки чи паркувальні зони, де пішохідність, безпека і комфорт перебування мають другорядний характер [24]. У таких центрах громадська активність виникає епізодично — під час ярмарків, масових заходів або свят, але не трансформується у повсякденне користування простором [3].

У реальних умовах зазначені морфологічні моделі майже завжди супроводжуються комплексом системних просторових проблем. По-перше, домінування транзитного руху в зоні громадського центру породжує конфлікт «транзит — перебування», за якого території, призначені для соціальної взаємодії, перетинаються з інтенсивними транспортними потоками, що знижує рівень безпеки, комфорту та привабливості публічного простору [4].

По-друге, у багатьох селищах відсутня ієрархія відкритих публічних просторів — від головного ядра (площа, сквер, передвхідний простір ключової установи) до мережі менших місць щоденного користування [5]. Унаслідок цього публічне середовище не підтримує регулярні соціальні контакти та залишається переважно транзитним або епізодично активним [2].

По-третє, просторово-планувальна структура громадських центрів часто не враховує сучасну гібридність функцій, яка фактично вже склалася. В межах одного центру співіснують адміністративні сервіси, торгівля, освітні та культурні заклади, громадське харчування й неформальні місця зустрічей, однак вони не інтегровані у зрозумілу систему пішохідних маршрутів і просторових «якорів» [5, 7]. У результаті потенційно сильні генератори активності — школа, будинок культури, ЦНАП, ринок чи парк — функціонують автономно, не створюючи синергійного ефекту для території між ними [6].

По-четверте, спостерігається розрив між символічною роллю громадського центру та його просторовою читабельністю. Мешканці часто не ідентифікують конкретну територію як «центр громади», оскільки вона не має чітко окреслених меж, композиційної структури та сценаріїв повсякденної присутності [14].

Окремо слід відзначити фактор спадкової інфраструктури: значна частина громадських будівель і просторів селищ сформувалася в радянський період і проєктувалася в логіці централізованого обслуговування та епізодичного використання [10, 11]. Сьогодні їх функціональна роль змістилася у бік регулярного надання послуг і підтримки щоденного життя громади, однак прилеглі території нерідко зберігають застарілі принципи організації — великі нефункціоналізовані відкриті площі, відсутність захищених пішохідних зв'язків, слабку інтеграцію зелених зон і низький рівень доступності [12, 24]. В умовах обмежених фінансових ресурсів громади часто зосереджуються на точкових заходах з благоустрою, не змінюючи просторового каркасу громадського центру як цілісної системи [28].

Отже, селищні громадські центри в Україні доцільно аналізувати не через перелік окремих установ, а через морфологію території — як систему ядра, осей, вузлів, меж і сценаріїв користування, що підтримують або, навпаки,

блокують щоденне публічне життя [9, 12]. У цьому контексті продуктивним є підхід «територія як інфраструктура взаємодії», відповідно до якого громадський центр формується тоді, коли простір забезпечує сталі потоки людей, можливість зупинки й перебування, а ключові функції працюють синергійно [5, 6]. Саме тому подальша трансформація селищних громадських центрів має починатися з діагностики їх морфологічного типу, адже різні морфотипи продукують різні просторові конфлікти і потребують відмінних інструментів просторово-планувального перетворення [7, 9].

Для глибокого аналізу морфології території доцільно застосувати уніфікований аналітичний протокол для кожного селищного центру, який має включати оцінку таких ключових просторових ознак [12, 24]:

наявність ядра — чи існує простір, що функціонує як місце зустрічі та перебування, а також його площа, конфігурація та доступність;

система осей — головні пішохідні та транспортні напрямки, їх ієрархія та ступінь конфліктності;

вузли або «якорі» концентрації потоків (зупинка, ЦНАП, школа, ринок, парк, стадіон тощо) та відстані між ними;

межі та бар'єри — магістралі, водні об'єкти, залізниці, паркани, «мертві» фасади;

ступінь урбанізації фронтів забудови — активність перших поверхів і здатність країв простору підтримувати публічність (edges) [4, 9];

сценарії користування — дії, які простір підтримує у повсякденному режимі (очікування, короткі зустрічі, прогулянки, дитячі активності, неформальну торгівлю) [2, 5].

Для українських селищ найбільш репрезентативною є типологія, що вибудовується на двох координатних осях: «ступінь централізації» (наявність просторового ядра) та «режим руху» (пішохідний / транзитний) [12, 22]. Перший морфотип — лінійно-транзитний центр уздовж магістралі — формується в умовах, коли основні громадські функції «нанизані» на головну вулицю або регіональну трасу. Морфологічною ознакою такого типу є домінування осі руху над простором перебування: центр функціонує як відрізок маршруту, а не як місце [4]. Ключовий конфлікт полягає у протиставленні транзиту та публічності, коли навіть наявні площі або сквери залишаються просторово відокремленими та працюють епізодично [3].

Другий морфотип — розосереджено-мережевий центр без ядра — характерний для селищ із фрагментованою планувальною структурою або «розмитим» історичним центром. Формально наявні громадські функції не утворюють єдиного просторового поля, а головною морфологічною рисою є відсутність домінанти — простору, що одночасно виконує роль орієнтира,

вузла зустрічей і повсякденної активності [10, 21]. У цьому випадку визначальною проблемою стає дефіцит зв'язності: розриви пішохідних маршрутів і відсутність системи малих публічних просторів, здатних «зшити» центр в мережу [6].

Третій морфотип — площинно-номінальний центр — формально має центральний майдан або площу, однак такий простір часто використовується як транспортна інфраструктура чи паркування і не підтримує щоденні мікросценарії перебування [24]. Морфологічною ознакою є значний масштаб відкритої поверхні за відсутності програмного наповнення і слабких країв простору (edges), що не стимулюють затримку і соціальну взаємодію [4]. Основне протиріччя тут виникає між символічною роллю площі та людським масштабом користування [3].

Четвертий морфотип — інституційно-якірний центр — формується навколо одного потужного генератора потоків (школа, будинок культури, стадіон, ЦНАП або адміністрація). Попри високий потенціал, такі центри часто мають слабо організовану прилеглу територію: закриті двори, неструктуровані під'їзди та відсутність виразних передвходових просторів [19]. У цьому випадку рух існує, але не трансформується у взаємодію, що обмежує соціальну активність простору [5].

П'ятий морфотип — поліцентричний — передбачає наявність кількох вузлів, поєднаних читабельною пішохідною структурою. У селищних громадах він трапляється рідше, однак є характерним для поселень із рекреаційною або туристичною спеціалізацією чи наявністю кількох історичних осередків [7, 17]. Його ключовою ознакою є ієрархія центрів тяжіння, що найбільш відповідає зарубіжній логіці community hubs як мережі щоденної соціальної інфраструктури [6].

Розглядаючи зарубіжні підходи, доцільно додатково застосувати інтегральні показники, що безпосередньо корелюють із концепціями third place, social infrastructure та community hubs: індекс щоденної доступності (5–10 хвилин пішки) [4], індекс синергії якорів [5] та індекс просторової програмності, що відображає наявність мікропросторів і елементів, здатних стимулювати перебування, а не лише транзит [2, 6].

Саме тому актуальність дослідження просторово-планувальної організації селищних громадських центрів полягає у необхідності переосмислення їх як територіально організованої системи публічних просторів і сервісів, здатної підтримувати повсякденну соціальну взаємодію в масштабі селища [5, 7]. Це передбачає перехід від описового підходу до аналітичного — з урахуванням сучасних зарубіжних концепцій, адаптованих до української морфології, нормативних умов і реальних ресурсів громад [28, 30].

Висновки

Закордонні праці останніх років пропонують розвинену теоретичну рамку social infrastructure та community hubs із чіткими наслідками для планування територій, тоді як українські публікації й нормативна база задають планувальну мову та окреслюють проблеми розміщення/структури, але ще недостатньо інтегрують поведінкові сценарії, мультисервісність і повсякденну соціальність як критерії просторової організації селищного громадського центру — саме цей розрив і визначає наукову нішу даного дослідження.

Список джерел

1. Enright T. The making of Grand Paris: Metropolitan urbanism in the twenty-first century. – Cambridge, MA: MIT Press, 2023. – 336 p.
2. Oldenburg R. The Great Good Place. – New York: Paragon House, 1989. – 338 p.
3. Jacobs J. The Death and Life of Great American Cities. – New York: Random House, 1961. – 458 p.
4. Gehl J. Cities for People. – Washington: Island Press, 2010. – 288 p.
5. Klinenberg E. Palaces for the People: How Social Infrastructure Can Help Fight Inequality, Polarization, and the Decline of Civic Life. – New York: Crown Publishing Group, 2018. – 320 p.
6. Latham A. Public life and urban form. – Urban Studies. – 2019. – Vol. 56, No. 7. – P. 1355–1370.
7. McShane I., Coffey B. Community hubs: A critical review. – Planning Practice & Research. – 2022. – Vol. 37, No. 2. – P. 195–212.
8. Project for Public Spaces. What Makes a Successful Place? – New York, 2018.
9. Australian Council for Educational Research. Schools as Community Hubs. Literature Review. – Melbourne, 2022. – 64 p.
10. Silnyk O. Trends in the development of rural settlements in Ukraine. – Architecture and Urban Planning. – 2016. – No. 4. – P. 52–60.
11. Silnyk O. Renovation of rural public centers under contemporary socio-economic conditions. – Urban Development. – 2020. – No. 2. – P. 41–49.
12. Гнесь Л. Планувальна структура сільських поселень України. – Львів: Видавництво ЛПУ, 2015. – 212 с.
13. Чижевська Л. Просторова організація громадських центрів малих поселень. – Київ: КНУБА, 2014. – 198 с.
14. Савченко Р.В. Сучасне тлумачення поняття «громадський центр». – Вісник КНУБА. – 2018. – № 3. – С. 97–103.
15. UN-Habitat. Global Public Space Toolkit. – Nairobi, 2020. – 120 p.
16. Whyte W. H. The Social Life of Small Urban Spaces. – New York: Project for Public Spaces, 1980. – 125 p.
17. U-LEAD with Europe. Integrated community development strategies. – Kyiv, 2021. – 96 p.
18. Montgomery J. Making a city: Urbanity, vitality and urban design. – Journal of Urban Design. – 1998. – Vol. 3, No. 1. – P. 93–116.
19. Сільник О. Тенденції розвитку та напрямки реновації сільських поселень України. – Містобудування та територіальне планування. – 2016. – № 60. – С. 411–418.
20. Madanipour A. Public Space and the Challenges of Urban Transformation. – London: Routledge, 2010. – 304 p.

21. Bilokon Yu. Urban composition and planning structure. – Kyiv: Minregion, 2012. – 256 p.
22. Diomin M. Territorial planning in Ukraine. – Kyiv: KNUBA, 2014. – 240 p.
23. Carmona M. Re-theorising contemporary public space. – Journal of Urban Design. – 2015. – Vol. 20, No. 2. – P. 157–173.
24. DBN B.2.2-12:2019. Planning and development of territories. – Kyiv, 2019.
25. OECD. Assessing Polycentric Urban Systems in OECD Countries. – Paris: OECD Publishing, 2014.
26. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine. Spatial planning framework. – Kyiv, 2019.
27. Savini F. The political economy of urban growth. – Urban Studies. – 2019. – Vol. 56, No. 2. – P. 243–259.
28. Tymokhin V. Urban planning regulation. – Kyiv: Budivelnyk, 2010. – 220 p.
29. KNUCA. Scientific works on urban planning and architecture. – Kyiv, 2016.
30. UN Statistics Division. Metadata on public space indicators. – New York, 2020.

Postgraduate **Trach Roman**,
Lviv Polytechnic National University

TRANSFORMATION OF THE SPATIAL AND PLANNING ORGANIZATION OF TOWNSHIP PUBLIC CENTERS THROUGH THE PRISM OF INTERNATIONAL APPROACHES: CHALLENGES AND TRENDS

In contemporary academic research, public centers are understood as multifunctional hubs of social interaction, spatial identity, and adaptive community activity operating across different seasons and times of day. This role becomes particularly significant in the context of decentralization and the transformation of local self-government systems. However, in many Ukrainian townships, public centers remain spatially fragmented, functionally unbalanced, and poorly adapted to the requirements of everyday community life.

This article identifies the key challenges of the spatial and planning organization of township public centers and analyzes current trends in their transformation. The study is based on leading European and American theoretical concepts—such as third place, community life, social infrastructure, and community hubs—which are employed as an analytical framework for interpreting public spaces and public centers in small towns and townships of Ukraine. The research emphasizes the need to shift from object-based planning toward a territorially integrated, morphology-oriented approach capable of supporting sustainable social interaction, spatial coherence, and local identity within township communities.

Keywords: township public centers; spatial planning; spatial organization; decentralization; multifunctional hubs; community life; community hubs; third place; urban morphology; social infrastructure; social interaction; public space.

REFERENCES

1. Enright T. *The Making of Grand Paris: Metropolitan Urbanism in the Twenty-First Century*. Cambridge, MA: MIT Press, 2023. 336 p. {in English}
2. Oldenburg R. *The Great Good Place*. New York: Paragon House, 1989. 338 p. {in English}
3. Jacobs J. *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Random House, 1961. 458 p. {in English}
4. Gehl J. *Cities for People*. Washington: Island Press, 2010. 288 p. {in English}
5. Klinenberg E. *Palaces for the People: How Social Infrastructure Can Help Fight Inequality, Polarization, and the Decline of Civic Life*. New York: Crown Publishing Group, 2018. 320 p. {in English}
6. Latham A. Public Life and Urban Form. *Urban Studies*. 2019. Vol. 56, No. 7. P. 1355–1370. {in English}
7. McShane I., Coffey B. Community Hubs: A Critical Review. *Planning Practice & Research*. 2022. Vol. 37, No. 2. P. 195–212. {in English}
8. Project for Public Spaces. *What Makes a Successful Place?* New York, 2018. {in English}
9. Australian Council for Educational Research. *Schools as Community Hubs: Literature Review*. Melbourne, 2022. 64 p. {in English}
10. Silnyk O. Trends in the Development of Rural Settlements in Ukraine. *Architecture and Urban Planning*. 2016. No. 4. P. 52–60. {in Ukrainian}
11. Silnyk O. Renovation of Rural Public Centers under Contemporary Socio-Economic Conditions. *Urban Development*. 2020. No. 2. P. 41–49. {in Ukrainian}
12. Hnes L. *Planovalna Struktura Silskykh Poselen Ukrainy [Planning Structure of Rural Settlements of Ukraine]*. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House, 2015. 212 p. {in Ukrainian}
13. Chyzhevska L. *Prostorova Orhanizatsiia Hromadskykh Tsentriv Malykh Poselen [Spatial Organization of Public Centers of Small Settlements]*. Kyiv: KNUBA, 2014. 198 p. {in Ukrainian}
14. Savchenko R.V. *Suchasne Tlumachennia Poniattia “Hromadskyi Tsentr”*. *Visnyk KNUBA*. 2018. No. 3. P. 97–103. {in Ukrainian}
15. UN-Habitat. *Global Public Space Toolkit*. Nairobi, 2020. 120 p. {in English}
16. Whyte W.H. *The Social Life of Small Urban Spaces*. New York: Project for Public Spaces, 1980. 125 p. {in English}
17. U-LEAD with Europe. *Integrated Community Development Strategies*. Kyiv, 2021. 96 p. {in English}

18. Montgomery J. Making a City: Urbanity, Vitality and Urban Design. *Journal of Urban Design*. 1998. Vol. 3, No. 1. P. 93–116. {in English}
19. Silnyk O. Tendentsii Rozvytku ta Napriamky Renovatsii Silskykh Poselen Ukrainy. *Mistobuduvannia ta Terytorialne Planuvannia*. 2016. No. 60. P. 411–418. {in Ukrainian}
20. Madanipour A. *Public Space and the Challenges of Urban Transformation*. London: Routledge, 2010. 304 p. {in English}
21. Bilokon Yu. *Urban Composition and Planning Structure*. Kyiv: Minrehion, 2012. 256 p. {in Ukrainian}
22. Diomin M. *Territorial Planning in Ukraine*. Kyiv: KNUBA, 2014. 240 p. {in Ukrainian}
23. Carmona M. Re-theorising Contemporary Public Space. *Journal of Urban Design*. 2015. Vol. 20, No. 2. P. 157–173. {in English}
24. DBN B.2.2-12:2019. *Planuvannia ta Zabudova Terytorialii* [Planning and Development of Territories]. Kyiv, 2019. {in Ukrainian}
25. OECD. *Assessing Polycentric Urban Systems in OECD Countries*. Paris: OECD Publishing, 2014. {in English}
26. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine. *Spatial Planning Framework*. Kyiv, 2019. {in English}
27. Savini F. The Political Economy of Urban Growth. *Urban Studies*. 2019. Vol. 56, No. 2. P. 243–259. {in English}
28. Tymokhin V. *Urban Planning Regulation*. Kyiv: Budivelnyk, 2010. 220 p. {in Ukrainian}
29. Kyiv National University of Construction and Architecture (KNUCA). *Scientific Works on Urban Planning and Architecture*. Kyiv, 2016. {in Ukrainian}
30. UN Statistics Division. *Metadata on Public Space Indicators*. New York, 2020. {in English}